

Iedzīvotāju tuvināšana un sasaiste ar kultūras
mantojumu: Baltijas Dziesmu un deju svētki
Starp politiku un praksi

Anda Laķe

Latvijas Kultūras akadēmija

Svētais Grāls jeb kultūras mantojums

Prezentācijā

- 1. Jaunas pieejas attieksmē pret kultūras mantojumu**
- 2. Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība un cilvēku iesaiste**
- 3. Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība un Dziesmu un deju svētki**

1. Jaunas pieejas attieksmē pret kultūras mantojumu

AKTUALITĀTES

- IZSTĀDES
- KALENDĀRS
- MĀCIES UN PIEDALIES
- BĒRNU, JAUNIEŠU UN
- VECĀKU ŽŪRIJA
- JAUNIEGUVUMI
- VĒSTKOPA

SĀKUMS » AKTUĀLI » AKTUALITĀTES

VALDĪBA ATBALSTA 14 MILJONU EIRO PIEŠĶIRŠANU LATVIJAS KULTŪRAS MANTOJUMA DIGITALIZĀCIJAI

09/03/2016
IZDRUKĀT / NOSŪTĪT

Otrdien, 2016. gada 8. martā, Ministru kabinets apstiprināja noteikumus, saskaņā ar kuriem paredzēts piešķirt 14 miljonus eiro Latvijas kultūras mantojuma digitalizācijai un publiskas pieejamības nodrošināšanai*.

Latvijas kultūras mantojuma plašāka pieejamība sabiedrībai digitālajā vidē ir būtisks kultūras nozares izaicinājums. Tā nozīmē uzsvērta gan kultūras nozares pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija" un Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam, gan "Digitālajā programmā Eiropai 2020", kurā aicināts atbalstīt kultūras mantojuma digitalizāciju, lai attīstītu vienotā digitālā tirgus pakalpojumus.

Pašreizējā Latvijas kultūras satura un pakalpojumu pieejamība digitālajā vidē nespēj nodrošināt pilnvērtīgu kultūras nozares institūciju darbību informācijas sabiedrības apstākļos. Lai risinātu šo jautājumu, Eiropas Savienības (ES) fondu darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība" plānots īstenot pasākumu "Kultūras mantojuma digitalizācija" kā ietvaros notiks gan kultūras institūciju krājumu digitalizācija, gan digitālā formātā radītā kultūras mantojuma apkopošana un aktuālo kultūras nozares norišu fiksēšana digitālā formā nākotnes paaudzēm. Tādējādi tiks nodrošināta digitālo krājumu efektīva pārvaldība un ilgtermiņa saglabāšana, kultūras satura plaša pieejamība tiešsaistē, tai skaitā Eiropas digitālajā bibliotēkā "Europeana", un Latvijas reģionu kultūras centros, kā arī kultūras satura atkārtota izmantošana citās nozarēs, tostarp radošajās industrijās un izelētības jomā.

 **Latvijas...
12K likes**

Be the first of your friends to like this

 LNB_LV

Tweets by @LNB_LV

 Naci... @LN...

@LNB_LV un LTV dokumentālo filmu vakars Ziedoņa zālē - Marina Rebeka un trīs Osokini. ej.uz/u65zun

6h

 Nacionālā bibliotēka Retweeted

Citāts no LNB informācijas par digitalizācijas projektu, 2016.gads

- ▶ Pasākuma ietvaros tiks īstenota līdzsvarota dažādu veidu kultūras satura digitalizācija, aptverot bibliotēku un arhīvu krājumos esošos materiālus, muzeju priekšmetus, filmas un citus audiovizuālos dokumentus, kā arī fiksējot digitālā formā nacionālas nozīmes kultūras norises un nemateriālo kultūras mantojumu.
- ▶ Prioritāte tiks sniegta saturam ar augstu kultūrvēsturisko vērtību, fiziski apdraudētiem un sabiedrības pieprasītiem materiāliem, saturam, kas līdz šim nav digitalizēts, piemēram, kultūras pieminekļu dokumentācijai, kā arī saturam Latvijas valsts simtgades pasākumu kontekstā.

Mantojums Dziesmu un deju svētku kontekstā

- <https://www.youtube.com/watch?v=3eC0Mh5E58M&feature=youtu.be>
- <http://dziesmusvetki.lndb.lv/berzkalns/>

1 00:00 / 05:05

Speaker icon, volume bars, share icon, code icon, download icon

Mācies dziedāt Mārtiņa Brauna dziesmu «Mīla ir kā uguns»

Teikts: 2 Facebook 132 Tweet Ieteikt

7. jūlijs, 8:14 | Dziesmu un deju svētki
Autors: Māra Rozenberga (Latvijas Radio Ziņu dienesta korespondente)

ieši pēc gada jūlija sākumā sāksies Latvijas simtgades Dziesmu svētki, tāpēc Latvijas Radio jau laikus
icīna - **iepažīsti Dziesmu svētku repertuāru** un sagaidi svētkus kā īsts eksperts! Šoreiz aicinām uzzināt
airāk par Mārtiņa Brauna dziesmu „Mīla ir kā uguns”, kas tapa teātra izrādei „Sirano de Beržeraks”. To
1985.gadā Liepājas teātrī uzveda Valentīns Maculēvičs.

a nebūtu Valentīna Maculēviča, izrādes „Sirano de Beržeraks” režisora, nebūtu
ī šīs dziesmas,” atzīst Mārtiņš Brauns.

Jūlijā katru darbadienu Latvijas Radio un
Latvijas sabiedriskie mediji izpildīs dziesmas „Mīla ir kā uguns”.

- 19:27 Fotografijas muzejā būs apskatāma fotogrāfijas vēsture kustīgos GIF atainojumos ▶
- 19:08 Bauskas pašvaldībā uzskata – ministrija ar «sirsniņmāju» uzskaiti pāršāvusi pār strīpu ▶
- 19:02 «Liepāja/Mogo» mazākumā iesist vārtus pēdējā uzbrukumā; spēlēs Latvijas kausa pusfinālā
- 19:00 Liepājas Simfoniskais orķestris jaunajā sezonā – pirmo reizi diriģenta Rinkeviča vadībā ▶
- 18:54 Marka Rotko centrs un Daugavpils cietoksnis pārtop par mākslinieku darbnīcu ▶
- 18:48 Baiba Skride «Lielajā dzintarā» debitē ar reti spēlētu Vaska skaņdarbu ▶
- 18:32 Iedzīvotāji prasa salabot Valmieras – Raunas ceļu; institūcijas atsaka ▶

Kultūras mantojuma saglabāšanas jauna(-s) pieeja(-s)

- ▶ Kultūras satura digitalizācija un pieejamība tiešsaistē pārveido tradicionālos modeļus, izmaina vērtību ķēdes un pieprasa jaunu pieeju kultūras un mākslas mantojumam
- ▶ Mantojuma nozare jau pašlaik “izgudro sevi no jauna”, lai varētu risināt jaunās problēmas

2014.gada politiskās iniciatīvas ES

Uz līdzdalību vērsta pieeja kultūras politikas veidošanai kopumā, ieskaitot kultūras mantojuma politikai:

- ▶ Padomes secinājumi par kultūras mantojuma līdzdalīgu pārvaldību (2014/C 463/01)
- ▶ Komisijas paziņojums “Ceļā uz integrētu pieeju Eiropas kultūras mantojumam”
- ▶ Eiropas Parlamenta 2015. gada 8. septembra rezolūcija
- ▶ Pētījums “Kultūras mantojuma nozīme Eiropai”

«Vecā pieeja» un «jaunā pieeja» mantojumam

Dominējošais diskurss

aizsargāt mantojumu,
izolējot to no cilvēkiem;
Mantojuma vērtību
nosaka tā autentiskums
un nemainība laikā

Dominējošais diskurss

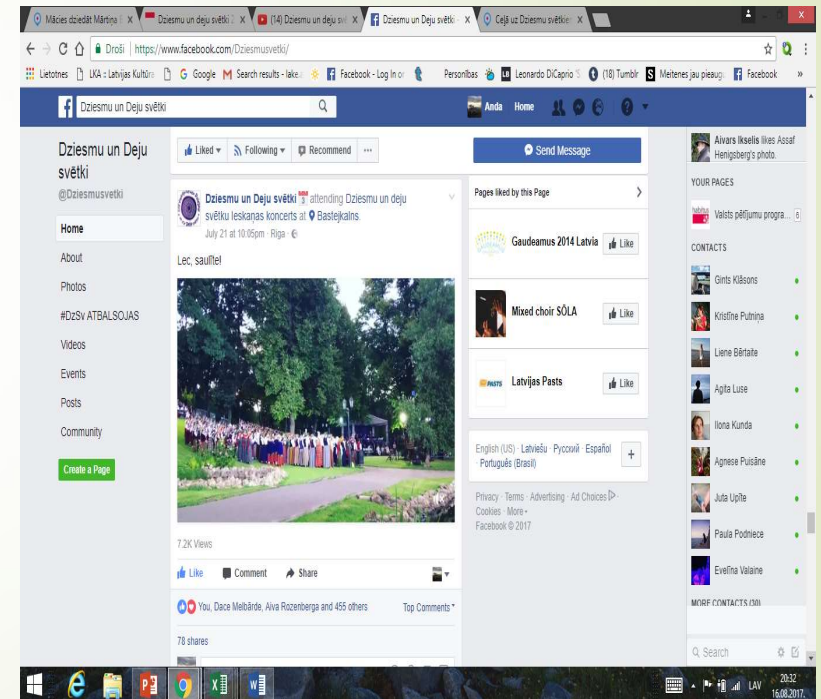

nepieciešamība kultūras
mantojumu pilnībā iekļaut
vietējā sabiedrībā;
mantojuma vērtību
palielina jaunas vērtības
pievienošana

Mantojumu aizsargāt izolējot

Mantojumu iekļaut sabiedrībā iesaistot

Ko nozīmē «jauna pieeja»?

- Mantojuma saglabāšana arvien biežāk tiek saistīta ar visas kultūras ainavas aizsargāšanu un attīstīšanu, nevis tikai ar kādu vienu izolētu objektu
- Mantojumam tiek piešķirta otra dzīvība un jauna nozīme, kas atbilst mūsdienīgām vajadzībām un prasībām, arvien aktīvāka orientēšanās uz iedzīvotāju vajadzībām
- Digitalizācija un pieejamība tiešsaistē nodrošina agrāk nebijušus iesaistes veidus un paver jaunas ieņēmumu plūsmas
- Digitalizācija gan veids kā kultūras mantojumu saglabāt, gan kā iekļaut indivīdu, gan kā stiprināt nacionālo identitāti
- E-mācību rīki veicina kultūras satura plašāku pieejamību mājās, skolās un universitātēs un ļauj cilvēkiem radīt, atkārtoti izmantot un pievienot jaunu vērtību saturam, paaugstinot kultūras kolekciju vērtību

Lai īstenotu «jauno pieeju»

- ▶ Veicināt tradicionālo prasmju un zināšanu nodošanu no paaudzes paaudzē, kā arī to **inovatīvu izmantošanu** un savstarpēju bagātināšanu, izmantojot zinātnes un tehnoloģiju attīstību
- ▶ Izmantot **digitālus līdzekļus**, lai veicinātu gan visu sabiedrības grupu piekļuvi kultūras mantojuma pārvaldībai, gan viņu dalību tajā
- ▶ Izpētīt to, kāda ir **virtuālo kopienu loma** kultūras mantojuma politikas izstrādē un īstenošanā, atbalsta sniegšanā kultūras mantojuma pārvaldībai, zināšanu veidošanā un finansēšanā (piemēram, izmantojot kolektīvo finansēšanu)

2. Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība un cilvēku iesaiste

Jauno pieeju atbalsta politika ES Padome un Komisija

► levieš jēdzienu

Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība

UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas aktivitātes

Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība paredz

1. veidot daudzlīmeņu pārvaldības sistēmas, kurās tiek iesaistītas daudzas ieinteresētās personas un kurās kultūras mantojums tiek atzīts par kopīgu resursu; veicināt attiecīgo ieinteresēto personu iesaistīšanos, nodrošinot to, ka viņu dalība ir iespējama visos lēmumu pieņemšanas procesa posmos;
2. stiprināt saiknes starp kultūras mantojuma pārvaldības vietējo, reģionālo, valsts un Eiropas līmeni, lai ieguvumi iedzīvotājiem būtu paredzēti visos līmeņos;
3. materiālā, nemateriālā un digitālā kultūras mantojuma mijiedarbību, lai tiek aptvertas, respektētas un palielinātas šā mantojuma sociālās, kultūras, simboliskās, ar ekonomiku un ar vidi saistītās vērtības;

Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība paredz (turpin.)

5. starpnozaru politikas īstenošanu, radot iespēju tam, lai kultūras mantojums palīdzētu sasniegt mērķus dažādās politikas jomās, piemēram, izglītības, ekonomikas, vides, sociālās u.c.

6. veidot sinerģiju starp ilgtspējīga tūrisma stratēģijām un vietējām kultūras un radošajām nozarēm,

7. palīdzēt pilsētu un lauku teritorijām atgūt dzīvīgumu, vienlaikus saglabājot mantojuma integritāti un uzturot tā kultūras vērtību, un ekonomiskās iespējas līdzsvarojot ar iedzīvotāju labklājību.

3.Kultūras mantojuma līdzdalīga pārvaldība un Dziesmu un deju svētki

Līdzdalīga pārvaldība un Dziesmu un deju svētki

Vai iespējams runāt Dziesmu un deju svētku kontekstā par daudzlīmeņu pārvaldību?

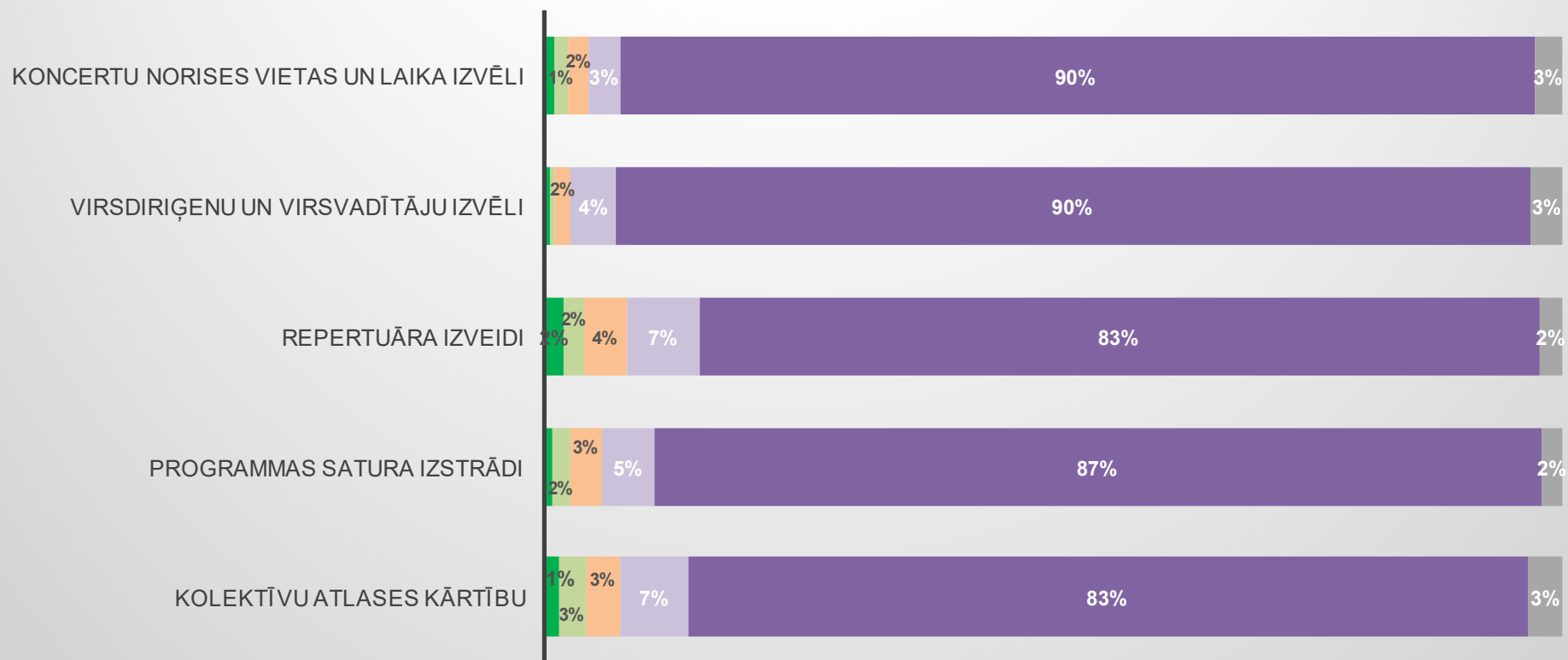
Veidot daudzlīmeņu pārvaldību, kurā tiek iesaistītas daudzas ieinteresētās personas un kultūras mantojums tiek atzīts par kopīgu resursu

- ▶ 30% 2013.gada Vispārējo Dziesmu un deju svētku dalībnieki norāda, ka neapmierināja svētku repertuārs kopumā, 130 respondenti norāda konkrētas lietas, kas neapmierināja
- ▶ 87% dalībnieki norāda, ka nebija iespējas ietekmēt kolektīvu atlases kārtību, repertuāra izveidi, koncertu norises vietas un laika izvēli, programmas satura izstrādi, virsdiriģentu un virsvadītāju izvēli

LATVIJA: iespējas personiski ietekmēt sekojošas 2013.gada Dziesmu un deju svētku norises lietas (%)

- Bija lielas iespējas ietekmēt
- Bija diezgan lielas iespējas ietekmēt
- Bija vidējas iespējas ietekmēt
- Bija nelielas iespējas ietekmēt
- Nebija iespējas ietekmēt
- Grūti pateikt

n = 1091 (LAT)

Dalībnieki domā, ka Latvijas simtgades 2018.gada Dziesmu un deju svētku repertuāra izvēli visvairāk jāietekmē

Virsdiriģentiem un virsvadītājiem 67 %

Kolektīvu vadītājiem 59%

LNKC 47%

Mākslinieciskajai Padomei 33%

Kolektīvu dalībniekiem 31%

Kultūras ministrijai 23%

LNKC nozaru padomei 14%

-
- *skatītājiem?*
 - *NEKĀDĀ GADĪJUMĀ iedzīvotājiem, jo Dziesmu svētki ir lieliska iespēja ikvienam dziedāt skaistas dziesmas, nevis nodrillētus šlāgerus un parādīt mūsu kultūru cittautiešiem. Koncertus apmeklē daudz ārzemnieku, kas latviski nesaprot, tāpēc ļoti būtiski ir, kā dziesmas skan (tempis, dinamika utt.) un kas notiek uz skatuves (gaismas, dejas utt.)*
 - *Galvenais nepazaudēt Dziesmu un deju svētku tradīcijas pamatjēgu. Man šķiet svarīgi, lai dziesmu svētkus varētu izdzīvot gan dalībnieks, gan organizētājs (cik nu iespējams) gan skatītājs.*
 - *Grūti pateikt... no vienas puses tiem vajadzētu būt repertuāram tuvākajiem cilvēkiem - kolektīvu dalībniekiem, vadītājiem... no otras puses - dalībniekiem un vadītājiem pilnīgi noteikti nav nojausmas par visiem darbiem (dziesmām, dejām), kas varētu tikt iekļauti repertuārā. Tas būtu variants tikai tādā gadījumā, ja ir anketa, kurā no vairākiem variantiem jānobalso par dažiem. Virsdiriģenti un virsvadītāji, manuprāt, būtu jāizvēlas atkarībā no repertuāra. Tā kā īstenībā laikam pamatā repertuārs būtu jāizvēlas mākslinieciskajai padomei kopā ar augstāk stāvošajiem...*

Jo lielāka iesaiste dažāda līmeņa
lēmumos, jo augstāka uzticēšanās tiem

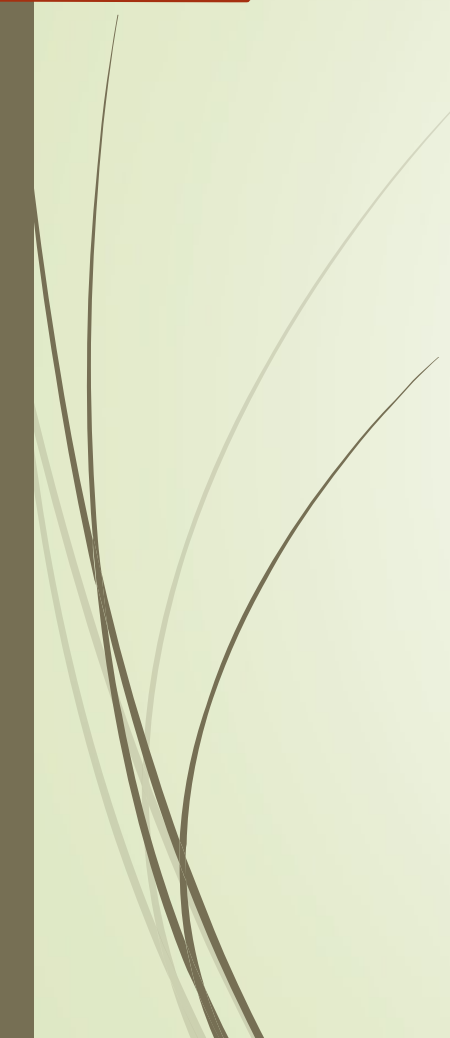
Līdzdalīga pārvaldība un Dziesmu un deju svētki 2

- ▶ stiprināt saiknes starp kultūras mantojuma pārvaldības vietējo, reģionālo, valsts un Eiropas līmeni
- ▶ Vietējas varas (pašvaldību) attieksme pret dziesmu un deju svētku tradīciju uzturošo amatiermākslas kustību ir neviennozīmīga,
- ▶ ļoti atkarīga no pašvaldības politiku politiskās gribas

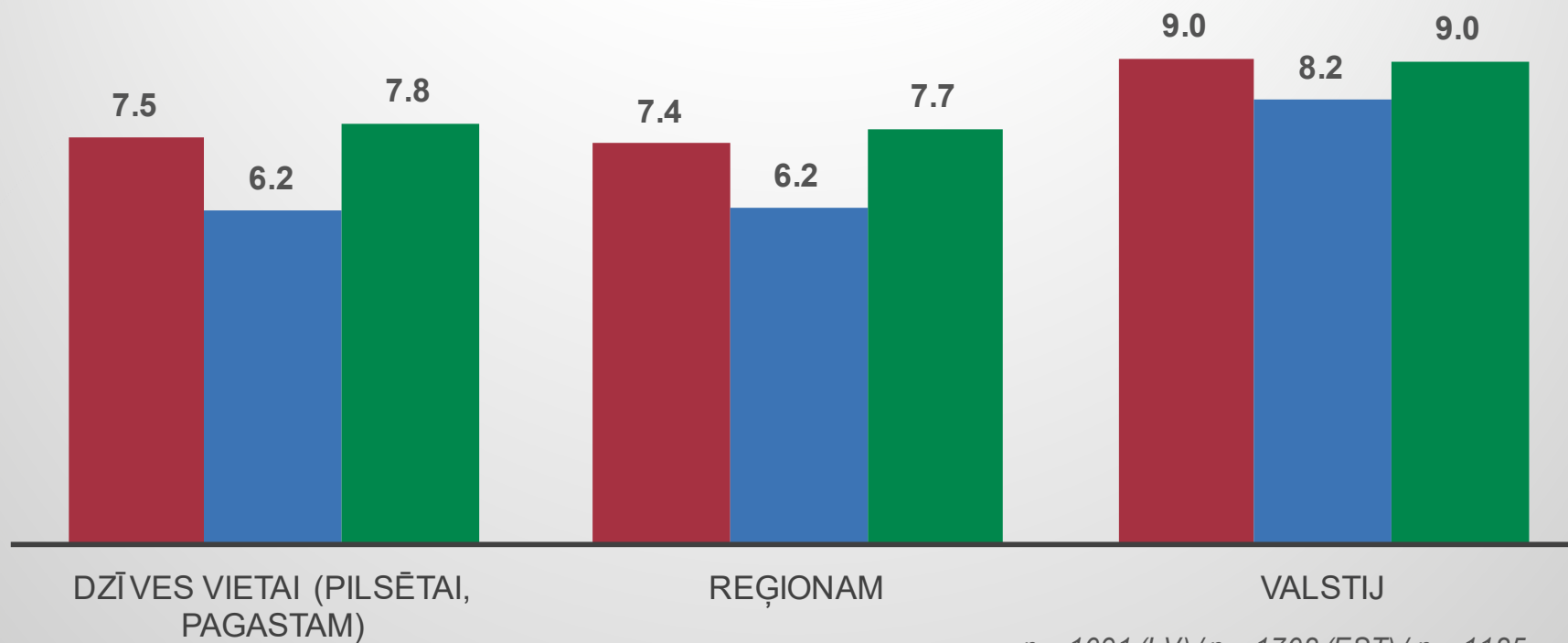

Nesistemātiska saikne starp dažādiem Dziesmu
un deju svētku kustības pārvaldības līmeņiem

Līdzdalības Dziesmu un deju svētku kustībā spēja stiprināt piederības sajūtu/identitāti (vidējais novērtējums 10 ballu skalā)

■ LAT ■ EST ■ LTU

n = 1091 (LV) / n = 1702 (EST) / n = 1125

Līdzdalīga pārvaldība un Dziesmu un deju svētki (3)

Nodrošināt materiālā, nemateriālā un digitālā kultūras mantojuma mijiedarbību, lai tiek aptvertas, respektētas un palielinātas mantojuma sociālās, kultūras, simboliskās, ar ekonomiku un ar vidi saistītās vērtības

Aktīva digitalizācijas prakse
Cieša saikne ar materiālo mantojumu (tautas tērpu kustība)

Arvien jaunu telpu izmantošana koncertēšanas praksei

Labā saikne starp dažādiem mantojuma
veidiem

ES veikts pētījums par kultūras mantojuma devumu sabiedrībai

Kultūras mantojums

- ▶ veicina Eiropas reģionu, pilsētu un lauku teritoriju pievilcību, sekmē privātā sektora ieguldījumus,
 - ▶ kultūras un radošās telpas attīstību,
 - ▶ piesaista talantus un profesionālus uzņēmumus,
- tādējādi veicinot reģionālo attīstību un konkurētspēju gan Eiropā, gan visā pasaulē

“ Kultūras mantojums ir iespēju telpa, kas var radīt labvēlīgus apstākļus teritorijas reģenerācijai ”

Laimīgu Jauno Eiropas kultūras mantojuma 2018.gadu!

Lai līdzdalīga pārvaldība ļauj Dziesmu un deju svētkus kā savus un personiskus izjust visiem Latvijas cilvēkiem!